

Ma 80 lat, czuje się na 25. ASP w Katowicach otwiera nowy rok akademicki i największą wystawę w historii Ronda Sztuki

Zaczynała od kilku studiujących osób, bez własnego budżetu i odpowiedniej siedziby. Po drodze formalnie należała do uczelni z Wrocławia i Krakowa, a przez trzy lata działała nawet w Stalinogrodzie – chociaż ani na chwilę nie opuściła Katowic. Dziś kształci ponad pół tysiąca osób na sześciu kierunkach. W piątek 9 października Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach najpierw oficjalnie rozpocznie nowy – jubileuszowy – rok akademicki, a kilka godzin później otworzy wystawę „Mamy 80 lat, czujemy się na 25”.

Tytuł wystawy „Mamy 80 lat, czujemy się na 25” nie jest jedynie jubileuszowym żartem. Opisuje dwie równoległe historie tej samej instytucji. Pierwsza rozpoczęła się w 1947 roku, kiedy w Katowicach utworzono oddział Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych we Wrocławiu. Rok akademicki 2026/2027 jest więc osiemdziesiątym rokiem działalności uczelni w Katowicach. Druga historia rozpoczęła się 1 września 2001 roku, gdy katowicka szkoła stała się samodzielną akademią Sztuk Pięknych.

Wrocław, Kraków, Stalinogród i Grafika Propagandowa

Początki nie zapowiadały jeszcze dzisiejszej Akademii. Katowicka szkoła nie miała własnego budżetu ani odpowiednio przygotowanych pomieszczeń. Ale i tak przeprowadziła nabór od razu na pierwszy i drugi rok studiów.

Droga do samodzielności była wyjątkowo zagmatwana. Uczelnia kilkakrotnie zmieniała nazwę i organizacyjną przynależność, chociaż przez cały ten czas działała w Katowicach. Najpierw była oddziałem szkoły wrocławskiej. Jesienią 1951 roku na krótko uzyskała samodzielność jako Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Katowicach. Już w 1952 roku włączono ją jednak do Akademii Sztuk Plastycznych w Krakowie jako II Wydział Grafiki Propagandowej z siedzibą w Katowicach. Decyzja obowiązywała z mocą wsteczną od 1 stycznia 1952 roku. W praktyce oznaczało to, że krótki okres samodzielności niemal zniknął z oficjalnej historii szkoły.

Na tym nie koniec. W 1953 roku Katowice przemianowano na Stalinogród, więc również w nazwie wydziału pojawił się Stalinogród. Miasto odzyskało dawną nazwę w 1956 roku, a rok później z nazwy placówki zniknęła „grafika propagandowa”. W kolejnych dekadach katowicka jednostka działała jako wydział, filia i zamiejscowy wydział krakowskiej ASP. Samodzielną Akademią Sztuk Pięknych w Katowicach została dopiero w 2001 roku.

Najmniejsza, ale z wielkimi sukcesami

Na pierwsze sukcesy nie trzeba było długo czekać. W 1949 roku osoby studiujące w Katowicach pokazały swoje prace podczas Festiwalu Szkół Artystycznych w Poznaniu, zdobywając nagrody i wyróżnienia. Rok później katowicka szkoła zajęła pierwsze miejsce w dziedzinie plakatu podczas II Ogólnopolskiej Wystawy Młodzieży w Warszawie.

Pierwszy dyplom obronił tu w 1952 roku Waldemar Świerzy – późniejszy klasyk polskiej szkoły plakatu. Niemal pół wieku później to właśnie on wręczył indeks numer jeden pierwszej osobie przyjętej do nowo powstałej, samodzielnej Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach. Symbolicznie połączył w ten sposób dwa początki uczelni.

Dzisiaj w ASP studiuje niemal 600 osób, zajęcia prowadzi ponad 130 wykładowców i wykładowców, a uczelnia oferuje sześć kierunków. Nadal jednak pozostaje instytucją kameralną. W ostatnim ogólnopolskim zestawieniu liczby osób studiujących była najmniejszą z publicznych akademii sztuk pięknych w Polsce.

Niewielka skala pozwala szybciej reagować na zmiany. Przez katowickie pracownie przeszły kolejne pokolenia osób zajmujących się malarstwem, grafiką, projektowaniem, wzornictwem, plakatem, typografią, fotografią, sztukami multimedialnymi i działaniami w przestrzeni publicznej. Ich prace współtworzyły język wizualny regionu, ale też wykraczały daleko poza jego granice.

Jubileusz bez ustawiania sztuki w szereg

Wystawa „Mamy 80 lat, czujemy się na 25”, której kuratorem jest Dariusz Rzontkowski, nie została pomyślana jako przegląd kolejnych dekad.

Jak pisze kurator:

„Nie ma tu chronologii, której można by się spodziewać po jubileuszowej wystawie. Jest dialog. Toczą go pary i większe grupy dzieł. Powstałe w różnych dekadach rozpoznają się, czasami sobie zaprzeczają, za każdym razem uruchamiając nowe znaczenia. Każde zestawienie jest raczej hipotezą niż dowodem bezpośredniego wpływu czy artystycznego pokrewieństwa. To, co dawne, powraca w nowej formie; to, co nowe, pozwala inaczej zobaczyć przeszłość”.

Dawne i współczesne realizacje mają się wzajemnie objaśniać, podważać i uzupełniać. Obraz może spotkać się z plakatem, przedmiot z dźwiękiem, a sztuka sakralna z humorem, codziennością czy cielesnością. Nie chodzi o wskazanie jednego „katowickiego stylu”, lecz o pokazanie miejsca, środowiska i tematów, z których przez osiem dekad wyrastała twórczość związana z Akademią.

Wystawa przypomina również, że historia instytucji nigdy nie jest kompletna. Część dzieł zaginęła, archiwa mają luki, a niektóre nazwiska są teraz mniej znane niż kiedyś. Ekspozycja nie próbuje więc udawać, że może opowiedzieć wszystko.

„Nie jest też wystawa pomnikiem Akademii – on wszak stoi w miejscu. Jest raczej autoportretem tych, którzy ją współtworzyli i którym tak wiele zawdzięczamy. Złożonym z obrazów, przedmiotów, znaków, głosów i braków. Wewnętrznie sprzecznym. Niepełnym.

Akademia ma 80 lat. Od 25 lat jest samodzielna. Z roku na rok czuje się coraz młodsza. Jest gotowa do zadawania nieoczywistych pytań, do prowadzenia rozmowy. To miejsce, z którego widać wiele możliwych dróg” – podkreśla Dariusz Rzontkowski.

Najpierw inauguracja i opowieść o widzeniu roślin

Jubileuszowy wernisaż poprzedzi uroczysta inauguracja roku akademickiego 2026/2027. Rozpocznie się ona 9 października o godz. 12.00 w Sali Otwartej ASP w Katowicach przy ul. Raciborskiej 50.

Wykład inauguracyjny zatytułowany „Liczy się tylko zewnątrz. O widzeniu roślin” wygłosi dr hab. Urszula Zajączkowska – botaniczka, poetka i artystka wizualna, wykładowczyni Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. W swoich książkach, filmach i projektach artystycznych łączy wiedzę naukową z uważnym, poetyckim spojrzeniem na świat roślin.

Kilka godzin później akademickie święto przeniesie się do Galerii Rondo Sztuki. Wernisaż wystawy rozpocznie się o godz. 18.00. Ekspozycję będzie można oglądać do 5 stycznia 2027 roku.

LokART: jak będzie się żyło ludziom i przyrodzie w metropolii?

W programie październikowych wydarzeń znalazł się także LokART – sztuka zamieszkania młodych w Metropolii. 9 października w godz. 20.00–22.00 fasada budynku przy ul. Górniczej stanie się ekranem dla mappingu o przyszłości terenów przemysłowych i odradzającej się przyrodzie. Następnego dnia, od 11.00 do 14.00, w Metrolabie GZM przy ul. Młyńskiej 2 odbędą się warsztaty „Metropolia jutra: Habitability”. Osoby uczestniczące zastanowią się, jak projektować region, w którym mogą żyć zarówno ludzie, jak i zwierzęta oraz rośliny. Udział w warsztatach wymaga zapisów. Liczba miejsc jest ograniczona do 15.

Sztuka w szkole i między pokoleniami

Jubileusz nie zakończy się wraz z wieczorem otwarcia. Jednym z wydarzeń towarzyszących będzie konferencja „Między pokoleniami. Wszystko, co kochamy w sztuce”, organizowana 21 października w Galerii Rondo Sztuki.

Spotkanie jest skierowane do nauczycielek i nauczycieli, edukatorek i edukatorów oraz wszystkich osób pracujących w edukacji. Osoby biorące udział w spotkaniu dowiedzą się, jak wykorzystywać działania Akademii w pracy szkolnej, poznają nowe kierunki studiów i zasady egzaminów wstępnych. W programie znajdzie się również wspólne zwiedzanie wystawy oraz rozmowa o roli sztuki w edukacji i dialogu między pokoleniami.

Udział w konferencji jest bezpłatny, ale ze względu na ograniczoną liczbę miejsc wymaga wcześniejszej rejestracji. Szczegóły na stronie asp.katowice.pl.

Wystawa i warsztaty dla szkół ponadpodstawowych

W programie jubileuszu znalazły się także wydarzenia dla grup zorganizowanych, zwłaszcza ze szkół ponadpodstawowych. Zaplanowano oprowadzania po wystawie,

spotkania i krótkie warsztaty. Osoby uczestniczące poznają różne dziedziny sztuki i dizajnu – od malarstwa, grafiki i plakatu po projektowanie, fotografię i działania multimedialne. Zajęcia będą nie tylko okazją do poznania ASP, ale przede wszystkim do samodzielnego odkrywania, jak różnorodne mogą być sposoby myślenia, tworzenia i pracy artystycznej.

INAUGURACJA ROKU AKADEMICKIEGO 2026/2027

Kiedy: 9 października 2026 roku, godz. 12.00

Gdzie: Sala Otwarta ASP w Katowicach, ul. Raciborska 50

Wykład inauguracyjny: „Liczy się tylko zewnątrz. O widzeniu roślin”

Wykładowczyni: dr hab. Urszula Zajączkowska – botaniczka, poetka, artystka wizualna i wykładowczyni SGGW w Warszawie.

WERNISAŻ WYSTAWY

Tytuł: „Mamy 80 lat, czujemy się na 25”

Wernisaż: 9 października 2026 roku, godz. 18.00

Miejsce: Galeria Rondo Sztuki, Rondo gen. Jerzego Ziętka 1 w Katowicach

Czas trwania wystawy: 9 października 2026 – 5 stycznia 2027 roku

Kurator: Dariusz Rzontkowski

Wstęp: bezpłatny

LOKART – SZTUKA ZAMIESZKANIA MŁODYCH W METROPOLII

9 października, godz. 20.00–22.00: mapping na fasadzie budynku przy ul. Górniczej. Projekcja pokaże wizję przyszłości terenów przemysłowych.

10 października, godz. 11.00–14.00: warsztaty „Metropolia jutra: Habitability” w Metrolabie GZM, ul. Młyńska 2 w Katowicach. Tematem będzie wspólne życie ludzi, zwierząt i roślin w metropolii. Liczba miejsc: 15. Zapisy przez formularz na www.asp.katowice.pl

KONFERENCJA „MIĘDZY POKOLENIAMI. WSZYSTKO, CO KOCHAMY W SZTUCE”

Kiedy: 21 października 2026 roku, godz. 10.00–14.00

Gdzie: Galeria Rondo Sztuki, Rondo gen. Jerzego Ziętka 1 w Katowicach

Dla kogo: dla nauczycielek i nauczycieli, edukatorek i edukatorów oraz wszystkich osób pracujących w edukacji

W programie: zwiedzanie wystawy, rozmowa o roli sztuki w edukacji, prezentacja nowych kierunków studiów i zasad egzaminów wstępnych

Udział: bezpłatny. Liczba miejsc jest ograniczona. Obowiązuje wcześniejsza rejestracja.

UCZELNIA, KTÓRA ZMIENIAŁA MIASTA, NIE RUSZAJĄC SIĘ Z KATOWIC

Historia katowickiej ASP może przyprawić o zawrót głowy. Uczelnia zmieniała nazwy, organizacyjną przynależność, a nawet miasto wpisywane w oficjalnej nazwie, chociaż cały czas działała w Katowicach.

1947 – w Katowicach powstaje Oddział Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych we Wrocławiu.

1951 – szkoła na krótko uzyskuje samodzielność jako Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Katowicach.

1952 – zostaje włączona do Akademii Sztuk Plastycznych w Krakowie jako II Wydział Grafiki Propagandowej z siedzibą w Katowicach. Rozporządzenie działa wstecz, formalnie niemal wymazując krótki okres samodzielności.

1953–1956 – ponieważ Katowice zostają Stalinogrodem, z oficjalnej nazwy wydziału znikają Katowice, a pojawia się Stalinogród.

1956 – wraz z przywróceniem nazwy Katowice zmienia się także nazwa jednostki.

1957 – z nazwy znika „grafika propagandowa”. Pozostaje Wydział Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie.

1978 – katowicka jednostka otrzymuje status filii krakowskiej ASP.

1984 – działa jako Zamiejscowy Wydział Grafiki ASP w Krakowie.

1990 – ponownie staje się Filią Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie.

2001 – rozpoczyna działalność samodzielna Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach.

Linki do materiałów graficznych

Wystawa – grafiki promocyjne: [Jubileusz ASP - pliki graficzne](#)

Wystawa – logo i animacja: [Jubieleusz ASP - logo i animacja](#)

Jubileusz ASP – archiwalne fotografie: [Jubilueusz ASP - foto archiwum](#)